

SILVIA BYSTRICĀNOVÁ

SEDEM CNOSTÍ TOHTO LETA

Silvia Bystričanová

**Sedem cností
tohto leta**

Silvia Bystričanová

Sedem cností tohto leta

slovar

Copyright © Silvia Bystričanová 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2019

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-4145-4

*Túto knihu venujem všetkým,
ktorí čítajúc ticho vklázu do príbehu,
a keď prečítanú knihu zatvorí,
niečo nové v nich zostane.
Niečo, čo im predtým chýbalo.*

„Je nutno byť opojen. V tom je vše – o to jediné jde.
Je potrebné neustále se opájet, abyste nepocítovali,
jak hrůzné břímě času láme vám bedra a sráží vás k zemi.
Ale čím? Vínem, poezií nebo ctností – čím vám libo.
Opojujte se však!“

(Charles Baudelaire – Malé básně v próze)

Prológ

Myslela si, že všetko veľké už má za sebou. Veľké lásky aj veľké sklamania. Lenže zabudla na to, že vždy mala veľké sny a tie svojich majiteľov rady vystavujú skúškam. Boli dni, keď sa postavila pred zrkadlo a dlho sa dívala do vlastných zreničiek, v duchu sa pýtajúc obrazu v zrkadle: Ako vyrozprávať príbeh o ľuďoch, ktorí sklamali, ktorí milovali, ktorí pochybovali aj verili, ktorí hľadali, aby porozumeli?

Takto.

Večne prítomné more jej svojou blízkosťou nedovoľovalo spať. Odľivy a prílivy, tak veľmi podobné príchodom a odchodom ľudí v turistických destináciách, určovali rytmus života ako metronóm. S privretými viečkami načúvala nepokojnému moru a počítala hodiny do odchodu domov. Ležala strnulo vedľa muža, ktorý zaspal kdekolvek a takmer ihneď, a ona mu to v tej chvíli závidela viac ako inokedy. Tú bezstarostnosť a bezmyšlienkovitosť hlbokého spánku, ktorý človeka oslobodzoval od zbytočných úvah. Snažila sa nemyslieť na všetkých tých ľudí, ktorí v hotelovej izbe spali pred ňou. Predstavovala si ich tváre, hlučné milovania aj hádky, také časté v stereotypne zariadených hotelových izbách. Nedokázala spať nikde inde, iba doma vo svojej posteli. Muž sa na chvíľu prebral zo spánku a bez toho, aby prehovoril, nechápavým pohľadom dal najavo nesúhlas s jej nočným bdením. Nerozumel tomu a vždy znervóznel, keď sa mu manželka snažila svoj stav útržkovito vysvetliť. Uvedomovala si, že je takmer nemožné opísať to, čo pocítila zakaždým, keď si ľahla na posteľ, v ktorej už predtým spal niekto iný. Po chvíli ňou prešiel zvláštny mráz, potom náhle teplo a ona precítila

všetky pocity neznámeho človeka. Akoby sa na okamih stala niekým iným. Vedela, ako sa človek, ktorý spal v posteli pred ňou, cítil a čo prežíval. Zdedila túto schopnosť po starej mame, ale nemala potrebu sa s tým komukoľvek chváliť. Nebála sa týchto výnimočných pocitov, len nevedela, ako má s nimi naložiť. Čo s tým, čo nie je vaše, ale vami prechádza? A ak ste toho súčasťou, nie je to tak trochu aj vaše? To sa nedalo vysvetliť nikomu, ani mužovi, s ktorým žila viac ako dvadsať rokov. Naučila sa s tým ticho existovať. Chvíľu sa na seba s manželom pozerali a potom, akoby sa dohodli, sa naraz otočili a dotýkajúc sa chrbtami nechali jeden druhého vo vlastnom svete. Kryli si chrbát dlhoročným manželstvom, v ktorom bolo veľa nevy povedaného aj veľa povedaného, pekného, ale aj chvíľkového odcudzenia, v ktorom sa občas ocitne každý manželský pár, aby si uvedomil, že aj v páre každý dýcha sám. Nestážnovala sa. Zvykla si na tento spôsob bytia a v konečnom dôsledku jej povaha vyhovoval. Vedela, že už nezaspí, ale donútila sa myslieť na niečo príjemné. Myslela na syna. Premýšľala nad tým, kde sa v ich rodine zjavil taký veľký hudobný talent. Manžel bol technicky zameraný človek a hudbu rozdeľoval len na dva druhy. Počúvateľnú v aute počas jazdy alebo nepočúvateľnú, a vtedy okamžite vypol autorádio. Marína mala hudbu rada, ale jej znalosti hudby boli len okrajové a bola skôr pasívnym poslucháčom, aj keď náruživým. Jediné, čo pre talent svojho syna urobila, bolo, že mu ako dieťaťu platila osem rokov umeleckú školu, hru na klavíri, a dovolila mu kupovať si cédečka s hudbou v takom množstve, až to hraničilo s posadnutosťou. Bohdan vstával s hudbou, zaspával s hudbou a počas spoločných obedov si kýval vo vzduchu prstom, čo mu ostalo až do dospelosti. Možno bola zhovievavá k jeho vášni k hudbe aj preto, lebo bol vymodleným dieťaťom, na ktoré po svadbe čakali štyri roky, a ďalšie dieťa už neprišlo. Nikdy ho s Olegom nerozmaznávali, práve naopak. Obava, aby z neho nevyrástol narcistický jedináčik, ich inšpirovala k tomu, že mu dopriali spoločnosť detí susedov a známych, aby sa naučil deliť sa, v rozhovoroch počúvať

aj presadiť sa v kľbku rovesníkov. Deti k nim domov prichádzali aj nedobrovoľne odchádzali, ale jedno zostalo aj vtedy, keď už ostatné odišli. Nenápadný chlapec, ktorý sa hral s Bohdanovými hračkami, ale bez Bohdana. Marína až časom pochopila, že táto forma hry je pre oboch chlapcov najpríťažlivejšia. Dvaja jedináčikovia, ktorí sa hrali vedľa seba, ale spolu boli pokojnejší a Adam aj istejší. Dve rozdielne deti, ktoré si uchránili kamarátstvo až do dospelosti. Nikto by to nečakal a málokto si toto priateľstvo vedel vysvetliť. Marína áno. Poznala svojho syna a vedela, že Bohdan sa v jednej chvíli ako dieťa rozhodol, že Adama bude chrániť, a to veľmi nevšedným spôsobom. Ticho ho sledoval a svojou nezameniteľnou charizmou, ktorú prejavoval už v útlom detstve, odháňal od Adama všetky deti, pre ktoré by bol Adam ľahkým cieľom ponížovania. Niektoré detské kamarátstva vzniknú nečakane ako letná búrka, ale skrývajú v sebe mytologickú odpoveď blesku. Aj blesk prišiel z neba.

Marína sa pri spomienke na Bohdanovo detstvo pousmiala a potichu, aby nezobudila manžela, nadvihla hlavu. Cez okno sa k nej predieral hanblivý náznak svitania a jej sa uľavilo. *Ideme domov.*

2

„Každý hľadá svoje miesto, kde sa zloží.
Kde mu ráno buchne slnko o zem tieň.
Kde sa len tak sedí na vlnenom svetri
a...“

Očami hltal slová a nadšene si pískal práve nájdenú melódiu. Našiel, čo hľadal, a to mu dodávalo chuť hľadať ďalej. Ukazovákom rozrážal vzduch, vždy to tak podvedome robil, akoby mu pohyb prsta pomáhal slobodnejšie sa vyjadrovať, tvoriť hudbu, ktorá niesla jeho nezameniteľný rukopis. Pohľad na Bohdana, komponujúceho pieseň, by sa mnohým zdal smiešny, ale túto privilegovanú možnosť pozorovať ho pri práci mal iba jeden človek. Adam. Prilepil sa naňho už v detstve a neplánovane mu zostal. Bohdan nemal silu odstrániť ho od seba ani v dospelosti, aj keď si uvedomoval rozdielnosť pováh, záujmov a snov o budúcnosti. No napriek tomu si navzájom dávali niečo veľmi dôležité. Istotu, ktorú pochopí iba ten, kto podobnú ľudskú symbiózu pozná na vlastnej koži. Navzájom si nazerali do životov a zároveň si žili vlastné životy. Bohdan sa začítal do ďalšieho textu a sústredenosťou mu zväžnela tvár.

„Ponorím sa celá do mesačnej vane.

Ak sa niečo má stať, nech sa teraz stane.

Ako každý hľadám len to, čo mi chýba.

Klamem, pálim mosty, snívam.“

Mal rád v textoch umiernený cynizmus a nežnú formu sebakritiky. Vyštudoval kompozíciu, ale na vlastné texty si nikdy netrúfol. Vedel, že by boli priemerné, a to nechcel. Poznať pravdu o sebe je oslobodzujúce, pretože to dáva človeku priestor venovať sa tomu, v čom je dobrý. Bohdan bol uznávaný hudobník a bol si toho vedomý. Nebola v tom pýcha, bolo to presvedčenie, že sa pre hudbu narodil. Zušľachťovala ho a dávala jeho dňom zmysel. Mnohým by sa javil ako nekompromisný samotár, on však bol so svojím životom spokojný. Možno jeho pokoj pramenil z jeho profesie, ktorá ho povznášala do iných dimenzií, ale aj z toho, že sa vedel tešiť zo všetkého a zároveň z ničoho. Jeho matka mala na spôsob synovho bytia vlastný názor. Tvrdila, že s takým menom musí byť každý človek šťastný. Daný Bohom. Bohdan sa opäť sústredil na text, ale keď ďalší hudobný motív neprichádzal, zatvoril piano a text odložil do zásuvky stola. Vedel, že múzu nehodno znásilňovať a priveľké chcenie vezme melódii ľahkosť, a to nechcel. Pozrel sa na hodinky, prehodil si cez ruku ľahkú bundu a pohmkávajúc si dnes nájdenú melódiu, zamkol byt a zbehol na ulicu.

Na mieste, kde bolo počuť trúbenie áut a z okolitých kaviarní sa niesol smiech a hlučná vrava, stála osamotená lavička, navlhnutá od letného dažďa. Bohdan si už nepamätal, kto z nich navrhol toto miesto na obedňajšie stretávky, ale pamätal si, ako na tomto mieste vždy pookrial, pretože mu pripomínalo bezstarostné študentské roky. Cítil sa mladšie, keď prebehol prstami po lavičke ako po klaviatúre. Dnes Adam nemeškal. Kývol Bohdanovi mlčky na pozdrav a zamieril rovno do ich obľúbenej pizzerie, kam počas pracovného týždňa chodili na obedné menu. V uchu mal vložené bezdrôtové slúchadlo a komusi na niečo monotónne odpovedal. Bolo vtipné pozorovať ho, pretože táto novodobá „samovrava“ vniesla do jeho tváre množstvo grimás, ktoré si nevedomoval, a preto ani na verejnosti neskrýval. Špúlil pery, keď načúval,

a keď rozprával, prižmuroval oči a občas krčil nos, čo občas dalo jeho hlasu chrochtavý zvuk.

Posadili sa na obvyklé miesto k oknu, aby videli na ulicu, ale dostatočne ďaleko od barového pultu, pretože mali radi svoje ticho. Ticho k obedu, nie na rozhovor. Bohdan zdedil po matke hlboké oči a dlhý tichý pohľad. Jeho drobné poddajné kučery, tak veľmi podobné otcovým, mu padali do tváre a robili ho mladším. Patril k mužom, o ktorých sa dalo povedať, že sú pekní, ale nevedeli by ste definovať, čo je na ňom pekné. Jeho tvár a telo ako celok však v súmernosti prinášali estetický zážitok. Bol rozhodný a z jedálneho lístka si vybral takmer okamžite. Druhý lístok posunul Adamovi, ktorý sa doň začítal ako do najlepšej detektívky.

„Už si si vybral? Nechcem tu stráviť mladosť,“ súril ho Bohdan, keď videl blížiacu sa servírku.

„Nie.“

„Čo si dnes dáte?“ Rusovláska postavila na stôl krčah s vodou a usmiala sa na Bohdana. Patril k jej obľúbeným zákazníkom, ktorí nešetrili na prepitnom, a zároveň bol k nej pozorný s takou ľahkosťou, že si to uvedomila až vtedy, keď odišiel. Nikdy jej nezabudol popriať pekný deň. V jeho priani bolo niečo čarovne nedefinovateľné a pravdou bolo, že naozaj bol jej deň potom krajší.

Bohdan prstom pichol do papiera a rusovláska prikývla. Nikdy si nezapísovala objednávky, pretože dobrú pamäť v tomto povolaní považovala za povinnosť. Pristúpila čo najbližšie k Adamovi, lebo zo skúsenosti vedela, že je to jediná možnosť, ako ho popohnať. Zneistiť ho blízkosťou ženy.

„Dám si to isté,“ podal jej rýchlo jedálny lístok, no nepozrel sa na ňu.

Sebavedomo, aj keď s unavenou chôdzou, odplávala do kuchyne a Bohdan v jej bokoch uvidel rytmické sólo basgitary. To sa mu stávala často, že našiel inšpiráciu tam, kde by ju nikto iný nehľadal. Keď robil onehdy hudbu pre študentský film, dal sa inšpirovať zvukom mixéra, umývačky riadu a pedantným krájaním cibule. Prvok náhody pri hľadaní neskazeného zvuku považoval za moment, keď sa múza rozhodla robiť mu spoločnosť.

„Po obede musím zájsť k našim nakrmiť maminho králika,“ povedal Bohdan, keď vytiahol Adamovi z ucha slúchadlo.

„Kedy sa vrátia domov?“

„Zajtra. Je to zázrak, že otec mamu presvedčil, aby si išli spolu oddýchnuť.“

„Zázrakom je, že sú spolu tolko rokov,“ poznamenal Adam, dobre poznajúc Bohdanových rodičov.

Keď im rusovláska doniesla jedlo, obaja zmlkli.

„Prečo nejješ?“ opýtal sa po chvíli Bohdan s plnými ústami.

„Kôprovú omáčku nemám rád.“

„Prečo si si to teda objednával?“

Adam mlčal. Strnulo pozoroval, ako sa v omáčke vynára kôpor spod vrstvy smotany. Zdalo sa mu to na pohľad nechutné a pri predstave, že by si vložil do úst čo i len hlt, ho takmer naplo. V tanieri však objavil binárny kód, čo ho okamžite zaujalo. Smotanové oko pripomínalo nulu a v ňom plávajúci kôpor mal tvar číslice jeden. *Nula, nula, jeden, jeden, nula, jeden*. Hľadal ďalej, akoby očakával, že v omáčke objaví zašifrovanú správu.

Bohdan sa uškrnul. Miloval tieto bizarné situácie, o ktoré v Adamovej spoločnosti nebola núdza. Vedel, že ak niečo nepodnikne, Adam sa bude dívať do taniera dlhé minúty, akoby tam videl niečo iné ako Bohdan.

„Povieš mi konečne, prečo si si objednal kôprovku, keď ju nemáš rád?“ zopakoval otázku dôraznejšie.

„Nevedel som sa rýchlo rozhodnúť, preto som si dal to isté čo ty.“ Adam držal v rukách príbor ako chirurg inštrumenty pred náročnou operáciou a nalačno preglgol.

„Ty si fakt magor,“ poznamenal Bohdan a prosebne kývol rukou na rusovlásku.

Keď prišla k ich stolu, nezúčastneným hlasom sa opýtala: „Máte nejaký problém?“

„Zdá sa, že áno,“ ospravedľujúco sa usmial a dodal: „Adam si spomenul, že kôprovku neobľubuje.“

Ženu to vôbec neprekvapilo, akoby bola podobným situáciám vystavená denne. Iba si únavou o niečo hlasnejšie povzdychla.

„Zabalím vám to a donesiem niečo iné. Trebárs...“ odmlčala sa a spýtavo pozerala na Adama.

„Rizoto,“ dopovedal zaňho Bohdan.

„Určite?“ Neprestala sa dívať na Adama a mala chuť objasť ho. Odrazu bol v jej očiach hanblivý chlapček a v nej sa v tej chvíli prebudili materské inštinkty.

„Áno, rizoto,“ povedal potichu Adam a na okamih sa odvážil pozrieť sa jej do očí.

Bohdan počkal, kým sa žena vzdiali, a skonštatoval: „Nevedel som, že si na staršie.“

„Ani ja,“ usmial sa Adam a po lícach sa mu rozliala červeň ako mladé víno. „Je taká...“ hľadal slová, „iná ako ostatné.“

Bohdan chvíľu premýšľal, čím je táto žena v Adamových očiach iná, ale na nič neprišiel, a tak sa ho na to pobavene opýtal: „V čom iná?“

„Má v sebe matematickú presnosť správania,“ povedal s nadšením v hlase, ktoré by však nikto okrem Bohdana nepostrehol.

Bohdan sa s otázkou v očiach zadíval na dvere, v ktorých sa pred chvíľou stratila servírka. „Asi mi dnes niečo ušlo, nechápem. To mi musíš vysvetliť,“ nástojil.

„Vždy presne viem, čo urobí,“ snažil sa vysvetliť Adam a pokračoval, „v akom uhle sa ku mne nakloní, koľko vody naleje do krčaha, koľko krokov urobí od pultu k nášmu stolu, že zoradí diagonálne servítky a vždy v rovnakom počte,“ pomaly vymenúval všetko, čo si na žene všimal.

Bohdana jeho slová umlčali. Myslel si, že Adama dokonale pozná, že Adamov oklieštený svet počítačov, čísel a algoritmov mu nedovolí vidieť okolitý svet, ale dnes sa presvedčil, že keď o tom nehovorí, neznamená to, že to nevníma. Vníma, ale inak. Uvedomil si, že Adam zbadal to, čo si on doteraz vôbec nevšimol. Cez matematické pojmy uvidel krásu ženy.

Možno to je ten magický okamih, keď sa človek zalúbi. Keď uvidí niečo, čo ostatní na človeku prehliadli alebo nepovažovali za krásne či dôležité. Pousmial sa. Aj nad tým, že dnes môže pre zmenu závidieť Adamovi niečo aj on.

Oleg sa v lietadle vždy bál, ale nikdy by to nahlas nepriznal. Jeho žena na ňom strach ihneď spoznala, ale múdrosť dlhoročného partnerstva ju naučila aj to, že manželovu slabosť zakryla svojou. Aj keby si ju mala vymyslieť. Tvrдила, aká je z cesty lietadlom rozrušená a pomohlo by jej, keby ju manžel držal za ruku. Veľmi rád v tej chvíli ukryl jej štíhle prsty vo svojej spotenej dlani a stisol ich až príliš, ale ona len ticho zatvorila oči a čakala, kým stisk povolí. Považovala to za tajomstvo šťastného manželstva. Občas zatvoriť oči, nevidieť a občas počkať, kým povolí napätie. To múdro žien jej vštepi-la babička. Často jej opakovala vetu: „Nikdy sa nepostav pred rozzúreného býka, ale jedlo maj preňho nachystané.“ Spolu s rokmi overenou babičkinou múdrosťou: „Starosti do spálne nenes.“ Chýbala jej. Babička, ktorá často mlčala a veľa sa smiala, ktorá sa na ňu sprisahanecky dívala zakaždým, keď Marína v puberte objavovala svoju zvláštnu schopnosť precíťovať ľudí a ich myšlienky. Akoby jej babička pohľadom vtedy hovorila: *To bude dobré, naučíš sa s tým žiť.* Mlčala a naučila o tom mlčať aj Marínu. Aj preto jej chýbala, lebo sa s ňou krásne mlčalo. V mlčaní spolu nachádzali odpovede, a keď sa

vzájomne letmo dotkli dlaní, na okamih znehybneli a pozreli sa na seba, tak ako sa pozeráme do zrkadla.

Marínu s Olegomoznámila náhoda. Niektorí spolu chodia mesiace, oni dvaja sa na seba pozreli a spoznali sa. Teda ona to tak neskôr pomenovala. Sedeli v čakárni pred ambulanciou lekára, Oleg si šiel potvrdiť čosi do zamestnania a Marína išla na odber krvi, lebo to leto si našla na tele štyri nacicané kliešte. Dvaja zdraví medzi chorými. Kým ostatní v čakárni pokašliavali alebo ich niečo trápilo, oni dvaja sa na seba usmievali. Odpovedali si dvadsaťpäťročným pohľadom na niečo, o čom všetci hovoria, ale oni dvaja to dosiaľ nezažili. Vášeň zo zmeny stavu. Odrazu sa nevedeli prestať dívať jeden na druhého. Akoby im niekto zložil z hlavy klobúk, ktorý im bránil vo výhlade, a preto nedokázali periférne vidieť a nechtiac sa uberali o rôznorodosť uhla pohľadu. Táto zmena v nich vyvolala netušenú eufóriu, a keď zdravotná sestra povedala jej meno, Marína ostala sedieť. Nervózny hlas sestričky zopakoval jej meno, a vtedy sa Oleg postavil a povedal: „Marína, ste na rade.“

Keď vyšla z ordinácie, vôbec ju neprekvapilo, že ju tam čakal už s potvrdeným tlačivom, na ktorom stálo, že je schopný vykonávať svoje zamestnanie. A bol schopný aj niečoho oveľa náročnejšieho. Od toho dňa vytrvalo chodil za Marínou a časom jeho snaha vyústila do manželstva. Aj napriek tomu, že boli obaja z iného súdka. Oleg bol profesiou strojný inžinier a Marína celý život pracovala s ľuďmi. Najskôr na sociálnom úrade, potom sa stala riaditeľkou domova pre seniorov a časom sa odhodlala založiť si agentúru, v ktorej ponúkali služby starším ľuďom, ktorí potrebovali spoločnosť a dočasnú opateru. Niekedy sa stalo, že ich oslovili aj ľudia v produktívnom veku, väčšinou žijúci bez partnera, ktorí potrebovali výpomoc len na určitý čas. Takto objavila aj svoju pravú ruku v práci Terezu. Tereza ich oslovila kvôli svojim dvom deťom a drobným prácam v domácnosti, kým mala dlhotrvajúcu chrípku. Po tejto skúsenosti sa v Maríninej agentúre zamestnala a stala sa oddanou

zamestnankyňou. Agentúra prosperovala a Marínu pohltila natoľko, že si nevedela predstaviť deň, kedy by nešla do práce. Viac-menej sa venovala organizačnej stránke a agende, ale rada zašla aj na kontrolu svojich zamestnancov do terénu. Možno to bolo tým, že si dokázala dobre vybrať ľudí pre túto prácu, keďže im videla až do žalúdka, ako to rada so smiechom hovorievala Tereza, možno to spôsobil fakt, že sa k nim správala milo a ústretovo. Málokedy mala výhrady k ich práci. Mala svojich obľúbených starčekov, u ktorých rada posedela dlhšie, aby si vypočula ich životné príbehy, ktoré ju často rozosmiali, ale aj rozplakali. Oleg si ju občas doberal, že sa nemusí báť o agentúru, lebo všetci starneme a starí ľudia sa len tak neminú ako zásoby ropy. Na rozdiel od manželky mal zamestnanie, z ktorého sa vracal v pravidelnom čase a jeho práca nevyčerpávala jeho emócie. Občasný stres pri veľkej zákazke mu síce zvyšoval adrenalín, ale kým prišiel domov, upokojil sa. Jeho presný, ale strohý pohľad na svet jej pripadal cynický. A práve jeho cynizmus bol dôvodom ich búrlivejších rozhovorov, keď každý obhajoval svoj postoj, svoju prácu, ale časom aj to utíchlo. Akoby už pred sebou všetko obhájili, na všetko poukázali a po čase stáli predovšetkým o pokoj v dome. Zvláštnosťou ich vzťahu bol pohľad na výchovu ich jediného syna. Vždy ťahali za jeden koniec a dokázali si určiť hranice, za ktoré Bohdana nikdy nepustili. Obaja si uvedomovali zodpovednosť, ktorú rodičovstvom získali. Ak je pre ľudí dieťa darom, Bohdan bol pre Marínu a Olega zárukou trpezlivej spravodlivosti. Marína sa v jednom bode života zmierila s tým, že ich manželstvo bude bezdetné. A potom sa v jeden letný deň prechádzali bosky po pokosenej lúke a hľadali štvorlístky. Nenašli ani jeden, ale pri pohľade na lúku jej zostalo akosi smutno a prázdno. Oleg ju vtedy pomiloval v tráve, akoby jej chcel dokázať, že aj lúka bez kvetov vie voňať. Maríne však veľmi, naozaj veľmi chýbali na lúke kvety. Chcela vidieť, ako vietor odnáša padáčky odkvitnutej púpavy, ako nezábudky vyčarria na jej tvári úsmev, ako sa zo zeme ťahá podbeľ a hrachor